

Ανεμοπετάλιο

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2023)

Ανεμοπετάλιο

ΤΕΥΧΟΣ 01 / ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

ανεμοπετάλιο

Εξαμηνιαία έκδοση της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Καλαμάτας

ISSN 2945-0586

Διδακτική παρέμβαση στο νηπιαγωγείο: «Το αλφαβητάρι του ονόματός μου»

Γεωργία Τζήλου, Κονδυλία Μακρή

doi: [10.12681/anem.36019](https://doi.org/10.12681/anem.36019)

Copyright © 2023, Νηπιαγωγός, Med. Προϊσταμένη Νηπιαγωγείου Αρφαρών

Άδεια χρήσης [#plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-nd4##](https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-nd4##).

Διδακτική παρέμβαση στο νηπιαγωγείο: «Το αλφαβητάρι του ονόματός μου»

Γεωργία Τζήλου¹ Κονδυλία Μακρή²

¹ Νηπιαγωγός, M.ed
Tzilou_g@yahoo.gr

² Νηπιαγωγός
mak.lili_n@yahoo.gr

Εισαγωγή

Η κατάκτηση της γραφής στο νηπιαγωγείο γίνεται σταδιακά με διάφορες καθημερινές δραστηριότητες μέσα από παιχνίδια και μεθόδους που δεν πρέπει να λειτουργούν αγχωτικά ή επιβαρυντικά στη διαδικασία της παιδαγωγικής ανάπτυξης του παιδιού.

Η γραφή μπορεί να βαίνει αυθόρμητα με δραστηριότητες, σαν ανάγκη του παιδιού να μπει σε αυτή τη διαδικασία και είναι απαραίτητο να κατευθύνεται από τη νηπιαγωγό.

Στόχος είναι η προοδευτική ανάπτυξη της δεξιότητας των παιδιών ν' απεικονίζουν γραφικά τις σκέψεις τους.

Για να μπούμε στη διαδικασία της γραφής στο νηπιαγωγείο, αρχικά, θα πρέπει να προηγηθούν διάφορες δραστηριότητες που αφορούν στην οικοδόμηση της αντίληψης των διαδρομών, στο μετασχηματισμό τους σε νοητικό σχήμα και στη συνέχεια τη μεταγραφή αυτού στο γραφικό χώρο. Επίσης, θα πρέπει να καλλιεργήσουμε την ανάπτυξη της λεπτής κινητικότητας και να φροντίσουμε τα παιδιά να εξοικειωθούν με διάφορα μέσα γραφής. Αφού γίνει αυτή η προετοιμασία τα παιδιά είναι έτοιμα να μπουν πια στη διαδικασία της γραφής (Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη & Μαρινάτου, 2021).

Μία από τις δραστηριότητες που μπορούμε να πραγματοποιήσουμε έτσι ώστε να βοηθήσουμε την εμπλοκή του παιδιού σε αυτή τη διαδικασία είναι η εκμάθηση του ονόματός τους καθώς είναι η πρώτη επαφή που έχουν τα παιδιά στο νηπιαγωγείο με τη γραφή.

Έτσι λοιπόν οι μαθητές του Νηπιαγωγείου Αρφαρών στο πλαίσιο της ενότητας «Τ' όνομά μου η ταυτότητά μου» δημιουργούν «Το Αλφαβητάρι του Ονόματός μου». Το κάθε αλφαβητάρι δέθηκε ξεχωριστά σε βιβλίο με απλή χαρτόδετη βιβλιοδεσία με ένα ράμμα, αποτελώντας συνάμα και ένα δείγμα του γραφικού χαρακτήρα του κάθε παιδιού της τάξης, στο οποίο μπορεί κανείς να διαπιστώσει και το στάδιο ανάπτυξής του. Οι καταγραφές αυτές μπορούν να λειτουργήσουν και ως δειγματολόγιο των χειρόγραφων γραμματοσειρών των παιδιών της τάξης.

Ταυτότητα

Η παρούσα διδακτική πρόταση αξιοποιεί το αλφαβητάρι στο θεματικό πεδίο της «Γλώσσας και Επικοινωνίας» με σκοπό τη γνωριμία των παιδιών με τα γράμματα του ονόματός τους και τις τεχνικές της βιβλιοδεσίας. Αξιοποιούν τα εργαλεία του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου ώστε να αναζητήσουν τρόπους μετάδοσης πληροφοριών που σχετίζονται με τη γραφή του ονόματος, αλλά και παραμέτρων που σχετίζονται με την τεχνική της βιβλιοδεσίας και την τέχνη του βιβλίου γενικότερα.

Τάξη: Νηπιαγωγείο

Χρονικός προσδιορισμός: η εκπαιδευτική δράση υλοποιείται το πρώτο τρίμηνο του προγραμματισμού, κατά το οποίο τα παιδιά μαθαίνουν να εργάζονται σε ολιγομελείς ομάδες και στην ολομέλεια. Αναπτύσσεται σε πρωταρχικό στάδιο, η αυτενέργεια των μαθητών και η καλλιέργεια συνεργασίας με τη δημιουργία ομαδικού συνεργατικού πνεύματος και δημιουργείται κλίμα ασφάλειας και αποδοχής. Επιπροσθέτως, αναπτύσσουν τις νοητικές τους ικανότητες, δεξιότητες κριτικής σκέψης και εκπαιδεύονται στον τρόπο επίλυσης προβλήματος (Πεντέρη, Χλαπάνα κ.α., 2021).

Μαθησιακή περιοχή: Παιδί & Επικοινωνία: Γλώσσα

Εμπλεκόμενες μαθησιακές περιοχές: Δημιουργία, Έκφραση – Τέχνες

Σκοπός: Η προτεινόμενη διδακτική πρόταση με τίτλο «Το Αλφαβητάρι του ονόματός μου» σκοπό έχει να βοηθήσει τα παιδιά αξιοποιώντας τα βασικά εργαλεία του θεματικού πεδίου «Παιδί και Επικοινωνία», να γνωρίσουν τα γράμματα του ονόματός τους και την τέχνη της βιβλιοδεσίας και μέσα από δημιουργική αναζήτηση και σύνθεση απόψεων να παράγουν εκφραστικό και γραπτό λόγο, να εκφραστούν καλλιτεχνικά και να εξοικειωθούν με τη δημιουργία βιβλίου-αλφαβηταρίου.

Στόχοι:

- Να αναγνωρίζουν και να γράφουν γράμματα
- Να αναγνωρίζουν τα βασικά τυπογραφικά στοιχεία
- Να μάθουν να βιβλιοδετούν
- Να αντιστοιχίζουν τα φωνήματα με τα αντίστοιχα γράμματα
- Να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και ευθύνες
- Να συνεισφέρουν σε συνεργατικές δραστηριότητες

Οργάνωση διδασκαλίας και απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

Φυσικό Περιβάλλον: Η διδακτική παρέμβαση υλοποιείται στο πλαίσιο της τάξης και ο εσωτερικός χώρος διαμορφώνεται με τη βοήθεια των παιδιών ώστε να αξιοποιηθούν τα

κέντρα μάθησης όπως είναι η βιβλιοθήκη, ο χώρος συζήτησης, το κέντρο παρατήρησης και ανακάλυψης για τον πειραματισμό και τη διερευνητική μάθηση. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην αλληλεπίδραση και συνεργασία των παιδιών σε μικρές και μεγαλύτερες ομάδες κατά τις επιμέρους δραστηριότητες της διδακτικής πρότασης (Πεντέρη, Χλαπάνα κ.α., 2021).

Εκπαιδευτικό Υλικό: Αλφαβητάρια, απλά εικαστικά υλικά (ενδεικτικά μαρκαδόροι, δαχτυλομπογιές, πινέλα, ψαλίδια), κόλλες, λευκό χαρτί και χαρτόνια που θα αξιοποιηθούν για τις κατασκευές των παιδιών (Αλφαβητάρια).

Διδακτική προσέγγιση

Μαθησιακά πλαίσια: Η διδακτική μεθοδολογία της εκπαιδευτικής δράσης βασίζεται στην ομαδοσυνεργατική εργασία μέσα από μια διαδικασία καθοδηγούμενης διερεύνησης και παιγνιδιών βιωματικών δραστηριοτήτων καθώς κρίνεται κατάλληλη για τις μικρές ηλικιακές ομάδες μαθητών δίνοντας παράλληλα έμφαση και στη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Προσφέρει πεδίο άσκησης για την κοινωνικοποίησή τους, καθώς μαθαίνουν να υποστηρίζουν με επιχειρήματα τις απόψεις τους, να αναθεωρούν τις απόψεις τους, να αναπτύσσουν κριτική σκέψη και διαλεγόμενοι να επιλύουν διαφωνίες (Κανάκης, 2007 όπως αναφ. Τζήλου, 2021).

Στις επιμέρους φάσεις της δράσης αξιοποιούνται διδακτικές τεχνικές και εκπαιδευτικά εργαλεία που εξυπηρετούν επιτυχώς τη μαθησιακή διαδικασία ελκύοντας το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών μέσα από τη συνεχή εναλλαγή τους, διότι η μικρή ηλικία τους είναι ανασταλτικός παράγοντας για την αδιάκοπη προσήλωση και την απρόσκοπτη αφοσίωση (Πεντέρη, Χλαπάνα κ.α., 2021).

Ρόλος της Εκπαιδευτικού: Η νηπιαγωγός δημιουργεί στη σχολική τάξη ένα κλίμα, με το οποίο προωθεί την ανάπτυξη της επικοινωνίας και των σχέσεων των μαθητών τόσο μεταξύ τους, όσο και με την ίδια. Έχει τη δυνατότητα χρήσης ποικίλων στρατηγικών διδασκαλίας, προωθεί τη δημιουργική μάθηση και την ενεργό συμμετοχή, καθοδηγεί τη μελέτη των μαθητών, αξιολογεί και ανατροφοδοτεί τις δραστηριότητές τους.

Με τον υποστηρικτικό και ενθαρρυντικό της ρόλο κινητοποιεί τους μαθητές να επιμένουν στην αναζήτηση της γνώσης, να στοχεύουν στη μάθηση και να αναπτύσσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες καλλιεργώντας το αίσθημα της υπευθυνότητας και της αυτονομίας με την ανάληψη πρωτοβουλιών που οδηγεί στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό και απαραίτητο να δημιουργεί ένα φιλικό, ελκυστικό και άνετο μαθησιακό περιβάλλον πλούσιο σε ερεθίσματα οργανώνοντας ενδιαφέρουσες μαθησιακές εμπειρίες μέσα σε πνεύμα συνεργασίας, ενθάρρυνσης, αποδοχής, εμπιστοσύνης και καταμερισμού της εργασίας και των ρόλων. Εξασφαλίζει η προσέγγιση της γνώσης να

προέρχεται μέσα από το παιχνίδι, τη διερεύνηση, τη συζήτηση, την ανταλλαγή απόψεων, την αξιοποίηση πηγών πληροφόρησης αλλά και τη δημιουργία (Ματσαγγούρας, 2004 όπως αναφ. Τζήλου, 2018 & Πεντέρη, Χλαπάνα κ.α., 2021).

Αναλυτική περιγραφή διδακτικής πορείας

1^η Δραστηριότητα

Χρησιμοποιώντας τέμπερα, σχεδιάζουν με το χέρι τους ένα ένα τα γράμματα του ονόματός τους σε λευκό χαρτί.

Εικόνα 1: «Σχεδιάζουν γράμματα»

2η Δραστηριότητα

Για κάθε ένα από τα γράμματα, με τα οποία γράφεται το όνομά τους, ζωγραφίζουν ένα αντικείμενο της αρεσκείας τους, που αρχίζει με το γράμμα αυτό.

Εικόνα 2: «Ζωγραφίζουν αντικείμενα»

Εικόνα 3: «Κολάζ»

3^η Δραστηριότητα

Δημιουργούν το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του βιβλίου τους και το διακοσμούν.

Εικόνα 4: «Εξώφυλλο»

4^η Δραστηριότητα

Βιβλιοδετούν τα αλφαβητάρια τους.

Εικόνα 5: «Βιβλιοδεσία»

Δείτε τα βιβλία των μαθητών Μιχαήλ και Σπυριδούλας στους κάτωθι συνδέσμους:

<https://youtu.be/99GBabQF-S8>

<https://youtu.be/D9aEfyJIM74>

Περισσότερο εποπτικό υλικό στο ιστολόγιο του νηπιαγωγείου

<https://blogs.sch.gr/niparfar/2022/01/23/to-alfavitari-toy-onomatos-moy/>

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα, που προέκυψαν από την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής δράσης «Το Αλφαβητάρι του ονόματός μου» είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα και ενθαρρυντικά. Στο οικείο περιβάλλον της τάξης, οι μαθητές ήταν ελεύθεροι να καλλιεργήσουν και ν' αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους συμμετέχοντας ενεργά σε όλες τις φάσεις των δραστηριοτήτων.

Οι δραστηριότητες σχεδιάστηκαν από κοινού και οι μαθητές συνεργάστηκαν μεταξύ τους και ο τρόπος, με τον οποίο εργάστηκαν, ήταν ιδιαίτερα επικοινωνιακός.

Τονίζεται ιδιαίτερος ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως εμπνευστή και συντονιστή των μαθησιακών δραστηριοτήτων. Βασική του προτεραιότητα η δημιουργία, η ρύθμιση και η εξασφάλιση εκείνου του κοινωνικού περιβάλλοντος, ώστε να μπορεί να διαπαιδαγωγήσει αποτελεσματικά και ταυτοχρόνως ευχάριστα τους μαθητές. Ως προς τον καταμερισμό δε του χρόνου της διδακτικής παρέμβασης, οι εκπαιδευτικοί προσαρμόζονταν ανάλογα με τον μαθησιακό ρυθμό των μαθητών και φρόντιζαν με υπομονή και θετική διάθεση να παρέχουν χωρίς ψυχολογική πίεση και τον απαιτούμενο χρόνο αλλά και ατμόσφαιρα χαράς και δημιουργίας για τη διεκπεραίωση και την περάτωση των δραστηριοτήτων (Πεντέρη, Χλαπάνα κ.α., 2021).

Τα αποτελέσματα της δράσης αυτής ήταν θετικά και τα παιδιά δημιούργησαν με ζήλο τα αλφαβητάριά τους. Εξεχόντως, πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν η αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στο τέλος της εκπαιδευτικής δράσης τόσο από τα παιδιά όσο και από την εκπαιδευτικό, η οποία αποτελεί το καλύτερο εχέγγυο για την συνέχιση τέτοιων δράσεων.

Εν κατακλείδι, το σχολείο μας, διαμορφώνοντας ένα ελκυστικό, φιλικό, πλούσιο σε ερεθίσματα και κίνητρα μαθησιακό περιβάλλον, που μπορούσε να παρακινεί το κάθε παιδί να συμμετέχει στο σχεδιασμό της μαθησιακής διαδικασίας, ουσιαστικά απέδειξε αφ' ενός ότι είναι πράγματι ένας χώρος προαγωγής της κριτικής σκέψης, καλλιέργειας της δημιουργικότητας, ανάπτυξης της υπευθυνότητας και αφ' ετέρου διαμόρφωσης νέων πολιτιστικών νορμών πλέον ανοιχτών στην εξέλιξη και στην καινοτομία.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2021). Οδηγός νηπιαγωγού -Υποστηρικτικό υλικό. Πυξίδα: Θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο-Διδακτικοί σχεδιασμοί. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.

Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2021). Πρόγραμμα Σπουδών Προσχολικής Εκπαίδευσης Νηπιαγωγείου. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.

Τζήλου, Γ., Καϊλάρη, Φ., Νινιού, Σ. & Ταμπουλίδης, Κ. (2021). Η παιδαγωγική αξιοποίηση του παραμυθιού Γλαύκος και Ίρις. Στο Α. Λούβρης και Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *7ο Πανελλήνιο Συνέδριο eTwining «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα συνεργατικά σχολικά προγράμματα στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»*, 19-21 Νοεμβρίου 2021. Διαδικτυακά.

Τζήλου, Γ. (2018). Συνεργατική Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Α/θμια Εκπαίδευση μέσα από μια έρευνα-δράση με θέμα «*Η διδακτική των μαθηματικών μέσω της Τέχνης με τη χρήση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών*». Αδημοσίευτη διπλωματική εργασία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.